

Med glädje och iver

- om förväntan och balans i jaktträningen

av Susanna Hallgren

Publicerat i Tollaren nr 1, 2010

Tollarens måtto är ”med glädje och iver”. Och det är ju verkligen all den där glädjen och iver som vi tollarägare tycker är så charmig, eller hur? Men det kan bli för mycket av det goda ibland. Pip, gnäll, splittrat fokus och brist på koncentration tillhör de mindre charmiga sidorna, framförallt när det gäller jaktträningen. Och inom jaktträningen finns det en hel del moment som lockar fram just dessa sidor – skott, kast, vatten, andra hundar som arbetar mm.

Iver och förväntan är OK så länge hunden är samlad/fokuserad och med rätt attityd och är effektiv i sitt arbete. Men när iver blir för stor störs koncentrationen och hunden kan dels bli splittrad och ineffektiv i sitt arbete och dels börja pipa/skrika eller gå ur hand.

Hur gör man då så att inte iver blir *för* stor? Och hur gör man när iver redan blivit för stor? Mycket handlar om hur man lägger upp sin träning och om att hitta en balans i sin träning. En balansvåg är för mig en bra illustration att bära med sig i många lägen. Bli medveten om vad som hamnar i ena vågskålen och lär dig väga upp detta med hjälp av den andra vågskålen – Hitta balansen!

Bli medveten och hitta balansen!

Förväntan i sig är något positivt. Att hunden är vaken, alert, koncentrerad och redo före en uppgift är ju positivt. Men när förväntan går över i pip och ljud är det inte lika positivt längre. Men egentligen börjar pip och ljud oftast mycket tidigare med beteenden såsom att hunden hässjar, trampar med framtassarna, har svårt att sitta stilla, rör på sig mm. Studera din hund och försök att se vilka olika förväntansbeteenden den har, positiva respektive negativa.

Vad skapar förväntan? Ja, för vissa hundar så kan blotta tanken på arbete trigga igång en okontrollerad förväntan. Men oftast kan vi nog ändå hitta vissa mer laddade situationer eller aktiviteter, som t ex kast, andra hundar, skott, vatten. Ofta handlar det om förutsägbara händelser, dvs en retning som hunden vet vad den leder till.

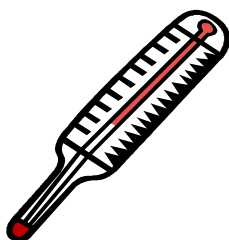
Vad kan vi göra för att få kontroll på hundens förväntan?

- Hålla koll
- Förebygga
- Åtgärda

HÅLLA KOLL

TERMOMETERN

Att lära känna sin hund och förstå hur den reagerar/kommer att reagera i olika situationer är viktigt om vi ska kunna hantera hundens förväntan. Vad triggas igång förväntan hos din hund? Och hur reagerar den när den blir förväntansfull? Här kan man lära sig att känna skillnad på olika grader av förväntan. Hitta din personliga termometer, som ger dig en uppfattning om hur din hund är. Som jag nämnde tidigare så är ju förväntan i sig något positivt, men när det går över styr så övergår det till att bli något negativt.

Hitta din personliga termometer

KASTRULLEN

Om vi liknar hunden vid en kastrull med vatten så vill jag undvika att det kokar över. Jag vill inte heller att det stormkokar. Helst ska det som värst bara sjuda lite ljudlöst. För att lyckas med det gäller det att lära sig hur mycket man ska skruva på spisknapparna och när man bör lyfta på locket. Att bestämt trycka ner locket när spisen står på 9:an och på så sätt försöka undvika att det kokar över går sällan bra.

Hur mycket kokar det i din kastrull?

Med risk för att bli tjugig – Håll koll på din hunds reaktioner i olika situationer. Bli medveten! Och bestäm dig för vad som är rätt/fel attityd i olika situationer? Vad är rätt/fel för dig? Hur kan man läsa av hundens sinnesstämning? Hitta din termometer! Och ta för vana att ta tempen ofta.

FÖREBYGGA

STADGA

Med stadga menas att hunden ska klara av att stanna kvar även med störningar runt omkring sig. Att ha en ordentlig grundlydnad, och framförallt en bra stadga, på hunden är en viktig grundförutsättning, dels för att undvika missöden såsom att hunden knallar eller är allmänt olydig, men genom en bra stadga kan vi också ge hunden en tydlig uppgift som den måste koncentrera sig på. En uppgift som är så pass krävande och viktig att hunden måste anstränga sig. Ju hetare hund, ju högre krav på stadgan. Och här lönar det sig verkligen att vara petig i sin träning. För mig är målet när det gäller stadga att hunden ska få en lugn, samlad och accepterande attityd. Att den sitter och smygflyttar sig, trampar med framtassarna och hässjar är fel attityd, då har den en för hög förväntan.

Hur får jag då fram rätt attityd? Var petig med att hunden ska sitta kvar på den plats där du lämnat den. Det är inte OK att trampa och hasa sig framåt decimeter efter decimeter, gå tillbaka och sätt om hunden och gör om övningen. Lär hunden aktiv stadga. Aktiv stadga handlar om att vara aktivt stadig oavsett störningar. Att aktivt sitta still, fullt koncentrerad på sin uppgift. Att få en uppgift att sitta still ger en mer koncentrerad och samlad hund. Lär din hund att sitta helt still exakt där man blev tillsagd att stanna och lär den att det är viktigt. Och för att hunden ska lära sig att det är viktigt så måste du själv givetvis tycka att det är viktigt.

KONCENTRATION/FOKUS

Iver och koncentration kan motarbeta varandra. För mycket iver ger dålig koncentration. Men man kan träna upp koncentrationen. Låt hunden få lite utmaningar, så att den måste samla ihop sig och koncentrera sig för att lyckas. ”Samla ihop dig!” är för mig nyckelord i träningen av heta hundar. Exempel på samla-ihop-dig-övningar är närsök, riktat sök, linjetag, dirigering mot matskål, godissök i högt gräs. Övningar där vi förare styr aktiviteten och där våra ”ledtrådar”, såsom hur vi pekar, är viktiga. Övningar där ”tokspring” och ”halv hjärna” inte ger något resultat. För att lyckas med sin övning så måste man vara lyhörd och samla ihop sig.

Att sitta tyst vid vår sida är ofta svårare och mer konfliktbenäget än att sitta >1 meter från oss. Ibland kan det vara effektivt att ta ett par kliv från hunden. Säg åt hunden att stanna och ta två kliv från hunden. Sitter den mer koncentrerat och tyst då? Självklart fungerar det inte att göra så i alla situationer (t ex inte på jaktprov), men i många träningssituationer kan det vara ett bra hjälpmedel och ett sätt att bryta den konflikt som vår närhet ibland kan innebära.

VÄND FÖRVÄNTAN – SKAPA NYA ASSOCIATIONER

Pip och annat oljud handlar oftast om för hög förväntan. Ofta är hundarna ganska snabba på att få en uppfattning om *var* de förväntar sig att få göra något roligt. Hunden har klart för sig vart den ska och är helt fokuserad på att ta sig dit. Ett effektivt sätt att försöka vända denna förväntan, och samtidigt få hunden mer uppmärksam och koncentrerad på sin förare, är att istället för att låta hunden göra det uppenbara, låta den göra något annat i en annan riktning.

Förbered alternativa aktiviteter åt andra håll, låt sedan hunden se en retning som gör att förväntan höjs, t ex ett kast, men istället för att låta hunden gå iväg och ta den kastade apporten vänder ni om och låter hunden göra någon av de alternativa aktiviteterna åt andra hållet istället. En alternativ aktivitet kan t ex vara en gömd eller synlig dummy, en synlig godisskål eller ett litet godissök, som man lagts ut åt ett annat håll än det håll där hunden förväntar sig en aktivitet.

Efter att ha gjort en alternativ aktivitet kan hunden, om den skött sig väl, eventuellt få en chans att hämta in den kastade apporten i form av en minnesmarkering. Då gäller det att hunden var tillräckligt fokuserad och koncentrerad när apporten kastades och att den skaffade sig en bra minnebild för att den ska lyckas med uppgiften. Minnesträning är något som är väldigt nyttigt när det handlar om att träna koncentration. Och underskatta aldrig en tollare när det gäller minnesbilder! Här kommer deras alerta sätt till nytta.

Huvudprincipen med denna typ av träning är att inte låta hunden göra det den förväntar sig att få göra. Rikta förväntan mot något (en retning) och gör något annat (alternativa aktiviteter åt alternativa håll/områden). På detta sätt kan nya associationer skapas.

Kast ≠ att få apportera,

Kast = skapa minnesbild – vänd om och jobba mot alternativ aktivitet åt andra hållet och sen kanske hunden kan få apportera den kastade apporten.

Det gäller att skaffa sig en bra minnesbild, dvs koncentrera sig väl!

Utsätt hunden för lagom mycket/lite retning i form av kast, skott och andra hundar som arbetar. Lär hunden successivt att hantera dessa retningar utan att bli för upphetsad.

ÅTGÄRDA

Vad kan man då göra om det går fel? Om hunden får fel attityd? Om hunden börjar pipa? Ja, viktigast, som jag ser det, är *att* man gör någonting åt saken istället för att stå och titta på medan hunden blir mer och mer okontrollerat upphetsad. Det bästa är om man kan ingripa medan hunden är medveten om vad den gör, t ex precis i det ögonblick när den börjar pipa eller precis när du känner att den får fel attityd. Om du då gör något så finns fortfarande en möjlighet att hunden är medveten om vad den gör/gjort. Ett sätt som jag tycker är effektivt är att vända på klacken och gå därifrån. Ta bort hunden från det roliga helt enkelt. Snabbt och bestämt. När hunden får en OK attityd igen, beröm och tala om att den är duktig och belöna eventuellt med att låta den få arbeta, antingen i den riktningen ni går, dvs i en annan riktning jämfört med den riktning ni hade i utgångsläget, eller vänd tillbaka och ge hunden en ny chans i den första riktningen. Precis som när det handlar om att förebygga så är det bra att ha ett antal alternativa aktiviteter åt alternativa håll förberedda.

Om man hamnat i en situation där åtgärd behövs så ska man alltid ta sig en funderare på varför hunden blev så upphetsad? Utsatte jag hunden för en för stor retning? För en för svår situation? För svår miljö? Vad kan jag lära mig av det? Vad behöver vi träna mer på? Behöver vi lägga mer tid på förebyggande träning? Behöver vi träna i mindre svåra miljöer?

Att planera och analysera sin träning är A och O. Och när vi gör det tror jag att det är viktigt att tänka på detaljerna i träningen, såsom t ex förväntan och iver. Bli medveten, håll koll, förebygg och åtgärda, med målet att hitta balansen i träningen med din hund.

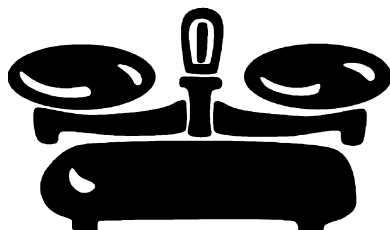
Vilka vikter kan/bör ni lägga på vågen – hitta balansen!

AKTIVITET - PASSIVITET

ATT VÄNTA - ATT FÅ JOBBA

JOBBA FRAMÅT - JOBBA BAKÅT

VARVA UPP - SAMLA IHOP SIG

Lycka till med er träning!